Published May 28, 2021 Klapalekiana, **57**: 199–201, 2021
ISSN 1210-6100

Entomologicko-arachnologické exkurze pro širokou veřejnost 2020

Vzhledem k stále narůstajícímu zájmu veřejnosti a častým žádostem o navýšení počtu vycházek se v roce 2020 tým vedoucích rozhodl naplánovat více než dvojnásobný počet akcí oproti roku 2019, aby poptávka byla alespoň částečně uspokojena. Kvůli epidemiologickým opatřením na začátku roku bylo však velmi nejisté, zda vůbec nějaké exkurze proběhnou. Naštěstí se situace uklidnila a zrušeny tak byly „pouze" tři připravované akce, a to dubnová vycházka do Modřanských tůní, lákání martináčů bukových (*Aglia tau*) pomocí feromonů v NPR Koda a květnová exkurze do NPR Karlštejn. Od června již mohly být vycházky uskutečněny bez jakýchkoliv omezení.

V sobotu 13. června proběhla první exkurze, která vedla do PR Prokopské údolí (obr. 1). Tato oblíbená a často vyhledávaná pražská lokalita přilákala ve spojení s velmi teplým a slunečným počasím rekordní počet – 43 návštěvníků. Celá skupina vyrazila pod vedením entomologů Tomáše Jora, Lucie Hrůzové a Vojtěcha Koštíře od stanice metra Radlická na cca pětikilometrovou okružní trasu přes Dívčí hrady a zpět. Navzdory vysokým teplotám se všichni zúčastnění s nadšením ujali epruvet, do kterých pomáhali chytat a sbírat vše, co se jim mihlo kolem nohou. Během exkurze tak bylo odprezentováno ke stovce druhů hmyzu a dalších bezobratlých. Ze zajímavějších a atraktivnějších druhů byli odchyceni modrásci vičencoví (*Polyommatus thersites*) s označenými křídly, na nichž bylo vysvětleno, jak probíhá jejich sčítání, nebo zvláštní zástupci arachnofauny, plošíci rodu *Trogulus*.

Druhá exkurze vedla do PR Radotínské údolí. V sobotu 4. července se na zastávce Maškův mlýn sešlo 26 zájemců o hmyz, které čekal náročnější výstup na skalní stepi a lesostepi. Vzhledem k nemoci jednoho z vedoucích zbyla veškerá odpovědnost za vedení exkurze na V. Koštířovi, který zná shodou okolností místní biotopy jako své boty. Jak by také ne, když zde již několik let pase ovce a kozy za účelem managementu lokality. Kromě výkladu o přínosu pastvy v krajině a její službě pro ochranu přírody se návštěvníci seznámili i s typickou flórou a faunou krátkostébelných trávníků, a to okáčem metlicovým (*Hipparchia semele*), ploskorohem pestrým (*Libelloides macaronius*), saranči německou (*Oedipoda germanica*) nebo vroubounkem Schäfferovým (*Sisyphus schaefferi*).

Následující exkurze proběhla v sobotu 25. července a byla pojata netradičně, oproti předešlým exkurzím, formou nočního svícení (obr. 2). Pod vedením Jiřího Švarce, L. Hrůzové a Davida Sommera se do PR Prokopské údolí přišlo seznámit s nočním hmyzem celkem 23 nadšenců. Hmyz byl lákán rovnou třemi metodami: pomocí plátna se světelným zdrojem, lapači s UV zářivkami a vnadidlem ze zkvašených hrušek a piva, které bylo rozetřeno na kmeny stromů. Během svícení, které probíhalo od setmění až do půl třetí do rána, bylo odprezentováno přes 150 druhů hmyzu napříč různými řády. Nejvíce druhů samozřejmě představovali noční motýli, například lišaj pryšcový (*Hyles euphorbiae*), lišaj borový (*Sphinx pinastri*), osenice šťovíková (*Noctua pronuba*), šedavka dřišťálová (*Auchmis detersa*), přástevník kostivalový (*Euplagia quadripunctaria*) nebo denní motýl vřetenuška pozdní (*Zygaena laeta*). Na světlo i na vnadidlo dorazily také 4 druhy stužkonosek, a to s. olšová (*Catocala nupta*), s. úzkopásá (*C. promissa*), s. švestková (*C. fulminea*) a s. dubová (*C. sponsa*).

Pod vedením Šimona Zemana ve spolupráci s Českou arachnologickou společností (ČAS), zastoupenou Helenou Rothovou, se uskutečnila čtvrtá exkurze. Do PP Čimické údolí a PP

Obr. 1. Velmi teplé a slunečné počasí přilákalo na exkurzi do Prokopského údolí rekordní počet účastníků (43). Tato vycházka byla vzhledem k počasí a chybějícímu stínu velmi náročná. Fotografie L. Hrůzová.

Zámky přišlo dne 1. srpna prozkoumat bezobratlé živočichy celkem 23 návštěvníků. Během vycházky, která vedla lesem a poté skalními stepmi, byla prezentována řada druhů napříč hmyzem i pavoukovci, například saranče modrokřídlá (*Oedipoda caerulescens*), zákeřnice červená (*Rhynocoris iracundus*), perleťovec malý (*Issoria lathonia*) a ploštička tolitová (*Tropidothorax leucopterus*). Podařilo se také nalézt invazního křiska *Macropsis elaeagni*. Jedná se o jeden z prvních nálezů tohoto druhu v Čechách.

V neděli 6. září se ve stejném složení vedoucích, Šimon Zeman (za ČSE) a Helena Rothová (za ČAS), vyrazilo spolu s 31 zájemci na poslední exkurzi roku 2020 do PR Chuchelské háje a PR Homolka. Počasí se velmi vydařilo, a tak se podařilo nalézt několik typických podzimních zástupců arachnofauny, jako například sametku podzimní (*Trombicula autumnalis*), metu podzimní (*Metellina segmentata*) nebo stepníka rudého (*Eresus kollari*). Z hmyzu pak mohli účastníci vidět např. vzácného křiska vlnkovaného (*Platymetopius undatus*) nebo ohroženou kněžici svízelovou (*Staria lunata*).

Zájem a poptávka o entomologicko-arachnologické vycházky pro širokou veřejnost stále roste, a to nejen v Praze, ale zejména v jiných regionech, kde zatím nabídka exkurzí naprosto chybí. Bohužel, pro stávající vedoucí je pořádání exkurzí mimo okolí Prahy již bohužel nad rámec časových i logistických možností. Proto bychom rádi apelovali na členy regionálních poboček ČSE, aby do programu na nadcházející sezonu zařadili alespoň nějakou vycházku pro veřejnost (v případě zájmu o zapojení kontaktujte entospol@gmail.com). Jestliže máme pomýšlet na existenci tradiční entomologie v 21. století v podobě, jak ji známe dnes, je

Obr. 2. Kromě mnohého hmyzu mohli účastníci nočního svícení obdivovat i pohledy na noční Prahu. Fotografie L. Hrůzová.

osvětová činnost bezpodmínečnou nutností. Tlaky na amatérskou entomologii ze strany různých hospodářských subjektů a pseudoochranářských uskupení sílí. Snahy o kriminalizaci entomologie můžeme brzy pocítit všichni. Jestliže chceme tento boj ustát, je třeba mít veřejnost „na své straně“ a snažit se o to, aby pochopila a akceptovala význam hmyzu v přírodě a potřebu jeho výzkumu.

Na sezónu 2021 opět připravujeme řadu akcí pro širokou veřejnost. Sledujte proto webové stránky ČSE (https://www.entospol.cz/) a ČAS (https://www.arachnology.cz/). Informace o vycházkách lze nalézt také na facebookových stránkách Česká společnost entomologická (Czech Entomological Society) nebo instagramu entospol_cz.

David SOMMER, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha & Fakulta životního prostředí, Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha

Lucie HRŮZOVÁ, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha & Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha

Šimon ZEMAN & Vojtěch KOŠTÍŘ, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Česká společnost entomologická
zve všechny zájemce o poznání hmyzu a dalších bezobratlých na

entomologické exkurze 2021 pro veřejnost

PRAHA A STŘEDNÍ ČECHY

17. dubna	Modřanské tůně
24. dubna	Chroustov u Radimi
8. května	Čihadla
15. května	Libický luh
12. června	Kaňk u Kutné Hory
19. června	Milíčovský les
24. července	Prokopské údolí
14. srpna	Klánovický les
11. září	NPR Karlštejn

JIŽNÍ ČECHY

Kleť	15. května
Vrbenské rybníky	29. května
Hluboká nad Vltavou, aleje	19. června

SEVERNÍ ČECHY

Radobýl	22. května

MORAVA

Lednický park a Janův Hrad	12. června
Nad Kašavou (u Zlína)	17. července
Mladcovská vrchovina	7. srpna

Vstup na exkurze je zdarma pro všechny účastníky.

Informace o konkrétních exkurzích najdete na webu ČSE, na jejím Facebooku a Instagramu. Konání exkurzí a eventuální změna programu závisí na epidemiologické situaci.

Exkurze probíhají ve spolupráci s Českou arachnologickou společností a AOPK. Na exkurzích je též možno podat přihlášku do ČSE.

entospol.cz entospol@gmail.com facebook.com/entospol entospol_cz